

בלבבי משכון אבנה

נקודה מתוך הפרשה

יתרו

בפרשתן (שמות יט, ח) נאמר "וַיַּעַן כָּל הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְגו'", ואז לאחר מכן בפרשת משפטים (כד, ז) אומרים העם "כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע". לכאורה לאחר שמשה תיווך את הדברים לישראל ישנה כבר אפשרות גם לנשמע מלבד לנעשה.

ויאיל הרב להאיר את עינינו בפירושם של דברים.

ביאור מורינו הרב שליט"א

מהיכן קרא באזניהו, ר' יוסי ברבי אסי אומר, מתחילת בראשית ועד כאן. רבי אומר מצוות שנצטוו אדה"ר, ומצוות שנצטוו בני נח, ומצוות שנצטוו במצרים ומרה ושאר כל המצוות כולן. (יש להבין האם את כל המצוות או כל מצוות שנצטוו עד אז). ר' ישמעאל אומר בתחילת העניין מה הוא אומר "ושבתה הארץ שבת לה" שש שנים תזרע שדך וגו'", שמיטין ויובלות ברכות וקללות, בסוף העניין מה הוא אומר, "אלה החוקים והמשפטים והתורות וגו'", אמרו מקבלין אנו עלינו, כיוון שראה שקבלו יוכל מחר בואו וקבלו עליכם כל המצוות כולן. ר' יוסי ברבי יהודה אומר, בו ביום נעשו כל המעשים.

ואמרו (שבת פח ע"א) עמא פזיזא, דקדמיתו פומייכו לאודנכא, ופרש"י וז"ל, קודם ששמעתם אותה האין היא קשה, ואם תוכלו לעמוד בה, קבלתם עליכם לקיימה, עכ"ל. והרי שקבלו לא רק מה שדיבר כבר ה' אלא **כאשר ידבר**. והראשונים על אתר ביארו "נעשה" מה ששמענו, "ונשמע" ונעשה את מה שנשמע. ובתחילה לא שמענו "נעשה", קבלו מה שכבר שמעו, וע"ז אמר להם משה וכי אפשר לעשיה בלא שמיעה, והיינו שני צרכי לקבל אף מה שעתידין לשמוע, ולכך חזרו ואמרו נעשה ונשמע, נעשה אף עד לא רק מה ששמענו, אלא אף מה שנשמע. וקבלה זו שורשה מכוחו של משה. והרבה הרחיבו רבותינו מהו "נעשה" ומהו "נשמע",

ואכמ"ל.

כתיב (שמות יט, ח) "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה". וכתיב (שם כד, ג) "ויענו כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דיבר ה' נעשה". וכתיב (שם שם, ז) "ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע".

ואמרו (מכילתא דרשב"י יט, ח) "ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה" – מקבלין אנו עלינו. ועוד אמרו (שם כד, ז) "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע" – לפי שהקדימו בתחילה עשיה, אמר להן משה, וכי אפשר לעשיה בלא שמיעה, שמיעה מביאה לידי עשיה, חזרו ואמרו נעשה ונשמע, נעשה מה שנשמע, מלמד שקיבלו עליהם עשיה ושמיעה קודם מ"ת.

ובאמת פסוק ראשון הנאמר ביתרו, אינו על עצם קיום המצוות במפורש מה הם, כמ"ש אם שמוע תשמע עו בקולי ושמרתם את בריתי וגו'. משא"כ הפסוק הנאמר במשפטים (כד, ג) הוא אחרי שפירט להם, כמ"ש "ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים", ואזי כתיב; "ויענו כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דיבר ה' נעשה". ולעיל נאמר כל אשר דיבר ה', וכאן כתיב כל הדברים אשר דיבר ה', כי כאן פירט להם, כמ"ש במכילתא דרשב"י (שם), מקיש דינין לדברות, מה דברות מסיני, כן הדינין מסיני.

ואמנם על החלק שאמרו נעשה ונשמע, כתיב "ויקח ספר הברית ויקרא ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע", ואמרו חז"ל (מכילתא, יתרו פג) אבל לא שמענו